

ВАРШАЎСКІЯ ДЭМАНЫ

Што адбываецца ў Польшчы?

Сейм Польшчы зацвердзіў рашэнне ўрада аб прадаўжэнні рэжыму надзвычайнага становішча на граніцы з Беларуссю яшчэ на 60 дзён, паведаміла радыё RMF24. Адметна, што падчас галасавання меркаванні парламентарыяў падзяліліся амаль пароўну: за зацвярджэнне гэтага рашэння выступілі 237 дэпутатаў, супраць — 179, устрымаўся 31. Як нагадала «Польскае радыё», раней надзвычайнае становішча на польскай граніцы было абвешчана на 30 дзён з 3 верасня ў 183 населеных пунктах у Падляскім і Люблінскім ваяводствах. Пры гэтым эксперты сцвярджаюць, што ўвядзенне надзвычайнага рэжыму адбылося зусім не з-за міграцыйнага крызісу, які ахапіў краіну. Бежанцы сталі для палітычнага істэблішменту толькі спрыяльным фонам. Што ж насамрэч адбываецца ў Польшчы?

ПАРТЫЙНАЯ АПЕРАЦЫЯ

Увядзенне рэжыму надзвычайнага становішча, прычым упершыню ў найноўшай гісторыі Польшчы, — справа насамрэч экстраардынарная, і падставы павінны быць вельмі важкія. Аднак тут не ўсё так адназначна. Эксперты гавораць аб маніпуляцыях. Тлумачыць гэтую «анамалію» палітолаг з варшаўскага Універсітэта Стэфана Вышынскага Антоній Дудэк проста. «Я сказаў бы, што [увядзенне надзвычайнага становішча] — на 90 % партыйная аперацыя, — заўважыў эксперт «Бібі-сі». — За апошнія трыццаць гадоў у нас былі і больш драматычныя падзеі, але надзвычайнага становішча ніколі не ўводзілі».

Крытыкі ўлады сцвярджаюць, што сапраўдных прычын, якія могуць падахвочваць афіцыйную Варшаву да такіх неардынарных крокаў, на самай справе дзве. Першая з іх — імкненне зачысціць медыяпрасторы ад матэрыялаў пра тое, што ўлада не можа справіцца з міграцыйным крызісам на граніцы. «Для мяне відавочна: гаворка ідзе аб стварэнні перашкод для журналістаў, для грамадскасці ў тым, каб атрымліваць інфармацыю пра падзеі на граніцы. Калі гэта будзе паласа шырынёй у тры кіламетры, то з такой адлегласці ніхто не разгледзіць, што на граніцы адбываецца, як абыходзяцца з бежанцамі», — заявіў у эфіры тэлеканала TVN24 суддзя Канстытуцыйнага суда Польшчы ў адстаўцы Войцэх Хермелінскі.

Ужо на наступны дзень пасля падпісання прэзідэнтам Польшчы Андзем Дудам у пачатку верасня распараджэння аб увядзенні рэжыму надзвычайнага становішча пагранічнікі затрымалі журналіста выдання *Onet* Бартламея Бублевіча. Яму прад'явілі абвінавачванні ў

знаходжанні на тэрыторыі, на якой дзейнічае рэжым надзвычайнага здарэння, без дазволу і ў «фіксацыі пагранічнай інфраструктуры пры дапамозе тэхнічных сродкаў». Затое цяпер, адзначыў з парламенцкай трыбуны член апазіцыйнай фракцыі «Левіца» Мацэй Гдуля,

сітуацыю на польска-беларускай граніцы асвятляюць выключна беларускія журналісты, і гэта наўрад ці той вынік, якога хацела дасягнуць сваімі дзеяннямі ўлада.

Нарэшце, называе палітолаг Антоній Дудэк другую непублічную прычыну увядзення рэжыму надзвычайнага становішча — праблема кіруючай партыі «Права і справядлівасць» з папулярнасцю. Згодна з вынікамі сацыяльнага апытання, у ліпені рэйтынг партыі ўлады апусціўся ў параўнанні з папярэднімі замерамі. «Апошнім часам у «Права і справядлівасці» была «сацыялагічная дыхавіца». У міграцыйным крызісе яна ўбачыла шанец пералому і вырашыла трохі падцягнуць атмасферу. Несумненна, надзвычайнае становішча атмасферу падцягнуць, пытанне толькі — ці не перагрэе», — заўважыў Антоній Дудэк.

РОГАТ У СЕЙМЕ

Адметна, што Анджэй Дуда, які падпісаў распараджэнне аб першым

у найноўшай гісторыі Польшчы рэжыме надзвычайнага становішча, сам на разгляд гэтага пытання ў сейме не прыйшоў. «Спадар прэзідэнт!» — пачыналі адразу некалькі апазіцыянераў свае прамовы з парламенцкай трыбуны пад рогат сваіх калег. Смех быў выкліканы тым, што, нягледзячы на беспрэцэдэнтны ўзровень пагрозы, якой усіх палохалі прадстаўнікі ўлады, на пасяджэнне сейма Анджэй Дуда проста не прыйшоў.

Апазіцыянеры нагадвалі, што яшчэ два тыдні таму ўрад сцвярджаў, што ўсходняя граніца краіны знаходзіцца на замку і што патрэбы звяртацца па дапамогу да пагранслужбы ЕС, якая, дарэчы, базіруецца ў Варшаве, няма. Дэпутаты справядліва падкрэслівалі, што літаральна ў мінулым годзе ўлада

цыйнай «Левіцы» Анджэй Шэйна. А падчас парламенцкай дыскусіі яго калега па партыі Каміла Гасюк-Піховіч заявіла: «Калі мы дазволім вам увесці надзвычайнае становішча цяпер, то наступнае вы ўведзеце проста калі захочаце!» Зрэшты, апеляцыі апазіцыянераў так і засталіся непачутымі.

БЕСКАНТРОЛЬНЫ ГВАЛТ

Польшча парушае свае абавязацельствы па прыёме бежанцаў. Пра гэта ў эфіры «Альфа Радыё» заявіў палітолаг Аляксей Дзермант, каментуючы рашэнне ўрада Польшчы аб увядзенні рэжыму надзвычайнага становішча. Эксперт адзначыў, што гэта, з аднаго боку, спосаб не даць СМІ асвятляць тое, што адбываецца, а з другога — фактычна дазвол вытвараць усё, што заўгодна. Ён дадаў, што пад эгідай надзвычайнага становішча можна бескантрольна прымяняць гвалт.

«Трэба разумець, навошта гэта робіцца. Не толькі каб спыніць паток бежанцаў. Унутры Польшчы пачынаецца адметны рух сярод СМІ, апазіцыйных партый і палітыкаў. Яны імкнуцца трапіць на граніцу, удакладніць сітуацыю і зрабіць нейкі рэпартажы. Гэта вельмі нявыгадна для польскіх улад. Мы бачым, што паднялася хваля ў СМІ, у тым ліку ў еўрапейскіх. Прыязджаюць чыноўнікі, каб паглядзець, што адбываецца на граніцы. Усё ж такі Польшча парушае свае абавязацельствы па прыёме бежанцаў. Паспрабаваць прыпыніць медыйнае асвятленне, можа быць, і атрымаецца, але спыніць паток мігрантаў — наўрад ці», — лічыць Аляксей Дзермант.

Эксперт таксама распавёў, што на тэрыторыі Германіі і Францыі ўжо сталі выяўляць людзей, якія трапляюць туды паўночным маршрутам з Польшчы ў Літву. На яго думку, ужо існуе нейкі механізм нелегальнай перапраўкі. «Трэба разумець, што перапраўка людзей праз мяжу — гэта вельмі сур'ёзны бізнес. Перапраўка чалавека з Ірака ў Германію каштуе \$10 тысяч. Таму трэба ўлічваць, што бежанцы разлічваюць на тое, што ўнутры дзяржавы ёсць людзі, якія гэтым прафесійна займаюцца, у тым ліку ў саміх праваахоўных структурах», — падкрэсліў аналітык.

Пасля высветлілася, што на тэрыторыі Польшчы дзейнічае сетка арганізатараў незаконнай міграцыі. Пра гэта паведамілі ў Дзяржапрагранкамітэце. «Польшча не хавае, што менавіта з яе тэрыторыі аказваецца садзейнічанне нелегальнай міграцыі. Паводле афіцыйнай статыстыкі, якая амаль штодня публікуецца Пагранічнай вартай і «Твітэры», толькі за апошні месяц на польскай тэрыторыі затрымана амаль 100 памагатых, якія аказвалі садзейнічанне ў перасячэнні польскай граніцы, а таксама забяспечвалі прытрымліванне бежанцаў у краіны ЕС. Акрамя таго, незаконнае выцясненне замежнікаў у Беларусь забяспечваюць і прадстаўнікі Пагранічнай варты. Карыстаючыся службовым становішчам і ўвядзеннем надзвычайнага становішча ў прыгранічных раёнах, польскія сілавікі падымаюць платы, гвалтоўна выцясняюць і проста выкідаюць людзей

без прытомнасці на беларускую тэрыторыю», — распавялі ў ДПК. У ведамстве адзначылі, што ў мэтах утойвання сваіх незаконных дзеянняў ад грамадскасці Польшча не дапускае на лінію граніцы ні журналістаў, ні праваабаронцаў, ні нават прадстаўнікоў еўрапейскага пагранічнага агенцтва Frontex.

У ЖУДАСНЫХ УМОВАХ

«Рашэнне ўрада ізаляваць тэрыторыю — гэта скандал», — заўважыў Deutsche Welle дэпутат сейма Францішак Старжэўскі. Ён быў на граніцы і на свае вочы пераканаўся ў тым, што там адбываецца. Старжэўскі кажа, што гаворка не ідзе пра тое, каб прпусціць праз граніцу кожнага, а аб магчымасці для бежанцаў падаць прашэнне і легальна апынуцца ў ЕС. «Урад хоча з дапамогай рэжыму надзвычайнага становішча толькі схаваць, як бесчалавечна абыходзяцца з бежанцамі на граніцы», — кажа дэпутат. А яшчэ ўлады, паводле яго слоў, хочучы, каб журналісты не маглі пісаць крытычныя артыкулы на гэтую тэму.

У Польшчы прайшлі пратэсты супраць дзеянняў улад — у знак салідарнасці з мігрантамі. Адметна, што на гэтым баку актыўна выступілі і польскія біскупы, якія падтрымалі просьбу Папы Рымскага паклапаціцца аб афганскіх бежанцах. Тым часам б'юць трывогу і міжнародныя арганізацыі. У ААН вельмі занепакоеныя станам мігрантаў, якія аказваюцца без сродкаў да існавання ў прыгранічных зонах. У арганізацыі лічаць, што, пакідаючы мігрантаў на волю лёсу, краіны парушаюць свае міжнародныя абавязацельствы. Як заявіў iz.ru прадстаўнік упраўлення вярхоўнага камісара ААН па справах бежанцаў (УВКБ ААН) у Польшчы Крысцін Гое, у людзей у надзеі на прытулак заўсёды павінна быць магчымасць звярнуцца па міжнародную абарону.

Міжнародныя праваабаронцы вінавацяць Польшчу ў прымусе мігрантаў пераходзіць на беларускі бок граніцы дзвюх краін, што з'яўляецца парушэннем еўрапейскага заканадаўства ў галіне міграцыі. Amnesty International прадставіла сведчанні таго, што ў Беларусь былі выцеснены па меншай меры 32 мігранты. «Гэтая сітуацыя створана самай Польшчай, — цытуе Euronews дырэктара Amnesty International Еву Гедзі. — Людзей затрымалі ў памежнай зоне. Многія ўсё яшчэ знаходзяцца там у жудасных умовах. Так што будзе толькі горш. Цяпер неабходна, каб польскія ўлады ўсталявалі кантакт з гэтымі людзьмі і забяспечылі бесстаронні разгляд кожнай просьбы аб выдзяленні прытулку, як гэта вызначана міжнародным правам. А Еўрасаюз павінен дзейнічаць хутка і рашуча ў дачыненні да гэтага супрацьстаяння».

«Дэмані гісторыі працянуюцца на нашых вачах, і кожны дзень мы павінны супрацьстаяць ім», — напісаў у сваім артыкуле ў Postimees прэм'ер-міністр Польшчы Матэуш Маравецкі. «Падобныя высновы маглі б зацікавіць псіхааналітыка», — іранізуе з гэтай нагоды russtrat.ru. Напэўна, у прымяненні да цяперашняй сітуацыі каментарыі тут залішня.

Пётр ДУНЬКО.

Тым часам

МЗС БЕЛАРУСІ ПРАПАНАВАЛА ПОЛЬШЧЫ АДАЦЬ СВАЮ ГУМДАПОМОГУ ЛІТВЕ ЦІ «ВЯДОМЫМ БЕЛАРУСКІМ ЭКСТРЭМІСТАМ»

У Міністэрстве замежных спраў Беларусі адказалі на пытанне журналістаў, ці будзе Беларусь прымаць анансаваную намеснікам міністра замежных спраў Польшчы Марцінам Пшыдачам гуманітарную дапамогу для мігрантаў.

«Такія заявы — гэта не больш чым палітыканства і папулісцкая рыторыка, якая не мае нічога агульнага з аб'ектыўнай рэальнасцю і сапраўднымі станами рэчаў. Больш за тое, у чарговых паспешных аднабаковых рашэннях Польшчы нешта некуды накіраваць без усякага сэнсу, запыту або хоць бы згоды партнёра відавочна праглядае пэўна пагарда да беларускай дзяржаўнасці і суверэнітэту. Таму тым больш сумна такое чуць ад высокапастаўленага прадстаўніка МЗС суседняй краіны», — заявіў прэс-сакратар МЗС Анатоль ГЛАЗ.

«А гіпатэтычная дапамога, якую, падкрэсліў, з нашага боку ніхто не прасіў і ў якой няма ніякай аб'ектыўнай неабходнасці, упэўненыя, можа быць пры жаданні выкарыстаная польскім бокам сапраўды па прызначэнні. Яны маюць права прапанаваць яе, напрыклад, суседняй Літве, нечалавечыя ўмовы ўтры-

мання бежанцаў у якой ужо вядомыя ўсяму свету, непасрэдна перадаць яе афганскім бежанцам, што ўжо які месяц знаходзяцца на польскай граніцы і якім пастаянна аказваюць дапамогу беларускія грамадзяне і грамадскія арганізацыі. Ну, або ў крайнім выпадку ў якасці дапаўнення могуць адаць яе вядомым беларускім экстрэмістам, якіх хавае польскі бок», — сказаў афіцыйны прадстаўнік беларускага МЗС.

Анатоль Глаз назваў абсурднымі і смешнымі заявы аб нейкай гатоўнасці дапамагаць «людзям, якія апынуліся ў складанай сітуацыі» ад прадстаўніка краіны, дзе бежанцаў збіваюць да паўсмерці, незаконна выціскаюць і не шкадуюць нават дзцяці-інвалідаў, увозіцца надзвычайнае становішча, каб гэта схаваць. І якая не проста ігнаруе рашэнні большасці міжнародных арганізацый і палажэнні адпаведных дакументаў, але і абуральным чынам прама адмаўляецца выконваць патрабаванні Еўрапейскага суда па правах чалавека якраз аб дапамозе бежанцам, што заселі на граніцы. «Балазе, што грамадства ўсё гэта выдатна разумее і бачыць», — заўважыў прэс-сакратар МЗС.